

'Ōrero a a te 'Orometua Arapari Paparai

ŌRO'A HA'AMAURA'A 'EI MERO NŌ TE FARE VĀNA'A
MAHANA MĀ'A 07 NŌ TIUNU MATAHITI 1980. TAHUA VALETE.

13

HIRO'A JOURNAL D'INFORMATIONS CULTURELLES

Ehoa 'ino mā, maitei fa'arahia atu i te 'ōmuara'a o teie matahiti, 'ua 'ōpua te Fare Vāna'a, 'ia au i te anira'a a te Piha tōro'a nō te « Papa Hīro'a 'e te Faufa'a Tumu », e nenei i roto i te ve'a « Hīro'a » i te mau 'ōrero a te mau Vāna'a, i te 'ōro'a ha'amaura'a 'ei mero i roto i te Fare Vāna'a. Teie te toru o te 'ōrero.

'la hi'o tō'u mata i te mau mea ato'a e 'āua haere nei iā'u te ta'ata, tē 'ite nei au, 'ua ha'aputu te ta'ata pa'ari i tōna vaha 'e tāna parau 'e tāna ato'a mau 'ohipa e tumu 'ia nō te ora. Tē ha'api'i ra tāna 'ohipa iā'u te ta'ata, i te mea e tupu ai te 'oa'oa 'e te hau.

'la fāriuriu tō'u mata i nā poro mata'i e maha, tē rahi nei tō'u fa'ahia i te nehenehe o te mau rā'au, te mau mou'a, te ra'i, te mau peho 'e tē vai atu ra.

E pa'ari mau ā tō 'oe !

Tē hiti nei te rā 'e tē mā'iri nei i raro, tē tere noa ra 'oia nā te pae hitia'a o te rā 'e mai reira ho'i, 'ua ho'i maira i te to'o'a o te rā. Tē tauui haere nei te mata'i, mai te mara'amu, te maoa'e, te ha'apiti, te pāha'apiti, te to'erau, te pātō'erau. Nō'u nō te ta'ata taua mau mata'i ra, nō 'oe ato'a te rā'au, 'e nō 'oe ato'a ho'i e te manu o terā ē terā fenua 'e te pua'a ato'a. E tupu te mata'u 'ia pa'a'ina te mara'amu, 'aita ho'i tā'u e rāve'a nō te tau'i, nō te tāmarū 'ia 'oe, hō'ē roa ra ma'a rāve'a iti tā'u 'o tē tiā'i 'ia maru 'oe.

E rave rahi tenetere nō tō 'oe hāmanira'a iā'u. Tē hi'o nei au i tō'u tino, 'aore roa e mero faufa'a 'ore tā 'oe i hōro'a mai. Tē vai nei tō'u 'āvae nō te hāhaere 'ia i roto i te mau vāhi ruperupe 'e te haumarū, nā mata ho'i nō te mata i te mau topara'a 'are miti tu'utu'u 'ore 'e mai te 'ā'au te fararara'a mai ; tē vai nei ho'i te ihu nō te fa'ari'i 'e nō te huti haere i te mata'i 'e te mau hau'a no'ano'a o te mau tiare 'e tō te mau rā'au ato'a. Nā rima ho'i nō te rave 'ia i tō mau maita'i ato'a.

'Ua hōro'a mai 'oe i te hō'ē repo fenua nō'u 'ei vāhi ti'ara'a nō taua tino ra. Tamari'i tā 'oe i hōro'a mai nā'u, e hotu 'ia nō te here 'e te aroha. E 'āpiti au, e poro'i au i tā 'oe i pūpū mai nā'u i hīmene ai ho'i au ē : « Inaha e nehenehe tō 'oe, e a'u here ē ! Tō 'oe i'oa mai te hau'a 'ia o te mono'i ».

'E te pa'ari ē ! I parau mai na tō 'oe reo iti maru 'e te parau nei ā, 'e e parau ā 'oia ē « 'A haere mai ! 'A haere mai ! 'A tāpae mai i te fare nei 'e 'la ora na ». 'Auē 'ia parau i te māhanaha, 'oia mau i te fa'ari'ira'a popou tā 'oe iā'u i roto i tō fare nei. Tā 'oe mau tao'a ato'a i roto, e'ita 'oe i pīpiri iā'u. Tā

'oe mau peu, 'ua ha'api'i ato'a 'oe i te reira. Tō mau maita'i, 'ua ha'amaita'i 'ia iā'u. Te reo mau, 'ua mau 'ā'au iā'u te reira. Tō reo fa'ari'i « 'A haere mai » o tō'u ato'a 'ia reo i teienei.

Māuruuru 'e te pa'ari ē !

'O tā 'oe 'ohipa tā'u i rave, 'o tō reo tā'u i parau, 'o tā 'oe mau peu tā'u i 'atu'atu maita'i, inaha i te hō'ē mahana, 'ua 'iteahia vau ē tō'u taea'e i te ta'a noa, pī'i atura tā'u reo : « 'A haere mai 'a tāpae mai i te fare nei », 'ua fa'ari'i au iāna i tō'u 'utuāfare. 'Ua putapū te 'ā'au o te taea'e, 'ua 'ana'anatae 'oia i tā'u mau peu 'e 'ua 'apo māite i tō'u reo nō tōna tā'ira'a navenave mau. 'Ua tae i te mahana e ho'i ai tō'u taea'e iōna ra, 'ua rave 'oia i tā'u peu, tō'u reo, tā'u mau 'ohipa, 'ua pū'ohu na rātou i roto i te 'ahu 'ura 'e 'ua riro taua pū'ohu ra 'ei tao'a fa'atauaroha nā'u iāna. 'Ohipa fa'ahia'ia, 'aita 'oia i fa'arue i taua mau ō ra, 'ua fa'aherehere, 'ua patu i te hō'ē fare 'ei vaira'a nōna, e 'ere ānei e faufa'a rahi tō rātou ? Māuruuru tō'u taea'e, i tō 'oe 'atu'atura'a i tō'u reo, tā'u mau peu, tā'u mau 'ohipa ato'a.

E te pa'ari ē ! 'Aita vau i rave noa i tā 'oe mau ha'api'ira'a 'ei mau'ia nā'u i mua i tō'u taea'e. 'Ua fa'aro'o a'e au i tōna reo tei parau mai iā'u 'a vaiho i tō reo, 'a hōro'a mai i tō mau peu tumu, 'a pūpū mai i tā 'oe mau 'ohipa 'e 'ua nā reira vau. I vai ai i te hō'ē taime i roto i te māna'ona'o 'e te tā'a 'ore 'e tē pī'i nei tā'u reo ia 'oe e te pa'ari ē ! 'O vai nei ? E aha atura vau ? E peu 'āpī tei vaihohia mai e tō'u taea'e, e 'ohipa rahi roa nā'u te ha'amātaura'a e reo 'āpī ato'a tei tu'uhia mai i tō'u vaha. Tē parau nei 'oe iā'u « 'eiaha e tapitapi e pū tō 'oe ! »

I teie mahana, e te pa'ari ē, tē parau mai nei 'oe « e pū tō'u, inaha, tē parau nei au i te reo ra i ha'api'i mai iā'u i tahito ra, te mau peu tā 'oe i vaiho mai, tei te mau vāhi ato'a 'e tē tae nei nā roto i te mau fenua ato'a, e riro te reira 'ei ha'apeura'a nā'u. Tō'u taea'e, māuruuru i tō 'oe fa'ahereherera'a i tā'u mau peu aroha ra ! I teie mahana, tē 'ite nei au ē, 'aita 'oe i ha'apae i tō'u reo, tā'u mau peu 'e tā'u mau 'ohipa.

E te pa'ari ē, 'ia 'ārue-noa-hia 'oe ! ♦